Strategie Sportverenigingen

Sportverenigingen zijn van grote maatschappelijke waarde. Niet alleen om Nederlanders fit en in beweging te houden, maar sportverenigingen zijn zoveel meer dan dat. Het zijn de plekken waar we dagelijks nieuwe mensen ontmoeten, waar we vrienden maken en waar we sámen sporten. Dit heb ik zelf ook ervaren toen ik jong was; mijn voetbalteam was meer dan alleen een plek om te sporten. Kinderen leren er winnen en verliezen, vergroten hun zelfvertrouwen en ontdekken waar hun talenten liggen. In al die sportverenigingen zijn vele vrijwilligers actief die de sport in Nederland organiseren. Deze historisch gegroeide infrastructuur van verenigd sporten is voor ons allemaal van grote waarde en is iets om zuinig op te zijn.

Het lid Mohandis (GroenLinks-PvdA) c.s. heeft een motie[1] ingediend om in samenspraak met vertegenwoordigers van sportverenigingen te komen tot een meerjarige strategie voor sportverenigingen. Dit is een belangrijk thema waar ik sinds mijn aantreden vol mee aan de slag ben gegaan. In de brief van 2 april[2] jongstleden heeft de minister van VWS aangegeven om eerst inzicht te willen krijgen in knelpunten waar sportverenigingen mee te maken hebben en te verdiepen op de genoemde thema's door middel van onderzoek, aangevuld met gesprekken met de sportsector. Een samenvatting van de analyse is te vinden in bijlage 7. Over de uitkomsten van de analyse informeer ik u als volgt.

De analyse; hoe staan sportverenigingen ervoor?

Nederland is van oudsher een verenigingsland met een fijnmazige sportinfrastructuur. Op dit moment zijn er 26.000[3] sportverenigingen en ruim 6.000 sport- en beweegondernemers in Nederland[4]. Wekelijks sporten 9,6 miljoen mensen waarvan ongeveer een derde via de sportvereniging[5]. Diverse maatschappelijke ontwikkelingen (onder andere demografische veranderingen, individualisering en commercialisering) hebben ertoe geleid dat het sportlandschap de afgelopen decennia is veranderd. De vergrijzing en een toenemend aandeel van mensen met een niet-westerse achtergrond hebben invloed op de sportdeelname en het verenigingslidmaatschap. De reden hiervan is dat ouderen minder vaak wekelijks aan sport doen dan jongeren. Ook mensen met een niet-westerse achtergrond sporten over het algemeen minder dan autochtone Nederlanders. Daarnaast zijn er nieuwe sportaanbieders zoals fitnesscentra, yogascholen en klimhallen op diezelfde markt gekomen om mensen te laten sporten en bewegen. Commerciële aanbieders weten bovendien goed in te spelen op de toenemende behoefte van sportconsumenten aan flexibiliteit. Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het sportlandschap de afgelopen decennia is veranderd.

Aantal Sportverenigingen
De genoemde maatschappelijke trends en het veranderende sportlandschap zijn terug te zien in de concrete onderzoekscijfers van de afgelopen jaren. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat het aantal sportverenigingen de afgelopen jaren geleidelijk afneemt[6]. Waar Nederland in 2000 nog ongeveer 28.000 sportverenigingen telde, waren dat er in 2023 nog bijna 26.000, wat een daling is van zeven procent. Hierbij verschilt de ontwikkeling van het aantal sportverenigingen in de afgelopen twintig jaar sterk tussen sporttakken onderling.

Sportdeelname
In 2023 deed 56% van de Nederlanders van 4 jaar en ouder één keer per week of vaker aan sport[7]. Hoewel het percentage dat deelneemt aan sport relatief stabiel is door de jaren heen, vindt er wel een verschuiving plaats naar andere typen sporten, die nu populair zijn. Zo is de populariteit van fitness in de periode tussen 2001 en 2022 sterk toegenomen (14% versus 24%). Daarnaast

[1] Kamerstukken II 2023/24, 36 410 XVI, nummer 115
[2] Kamerstukken II 2023/24, 30 234 nr. 389
[3] Mulier Instituut (2020) https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/websheet-sportverenigingen-in-nederland/
[4] Brancherapport Sport, KPMG (2019)
[5] RIVM/CBS (2023) https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks
[6] Van Eldert, P., Van Kalmthout, J., (2024), Monitor aantal sportverenigingen in Nederland, Mulier Instituut
[7] RIVM/CBS (2023) https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks

nam in dezelfde periode de populariteit van hardlopen, wandelen en fietsen ook toe. Geconcludeerd kan worden dat met name individuele sporten die buiten verenigingsverband plaatsvinden, steeds vaker worden beoefend.

Wekelijkse sporters naar sportverband
Van de 9,6 miljoen mensen vanaf vier jaar en ouder die wekelijks sporten, doet het grootste deel dit buiten een sportaanbieder of sportvereniging om (40%). Een op de drie wekelijkse sporters (31%) doet dit uitsluitend via de sportvereniging, één op de vijf wekelijkse sporters (21%) doet dit uitsluitend bij een sportaanbieder via een abonnement. Tot slot is er een kleine groep van ongeveer 740.000 wekelijkse sporters die zowel bij de sportvereniging als bij een sportaanbieder met een abonnement sport. Er is een duidelijk onderscheid tussen het percentage jongeren en volwassenen dat lid is van een sportvereniging. Naarmate de leeftijd stijgt neemt het aantal leden af. Wekelijks sportende kinderen en jongeren zijn voornamelijk lid van een sportvereniging, maar volwassenen en ouderen hebben vaker een abonnement bij een ondernemende sportaanbieder[8].

Vrijwilligers
Het aandeel van de bevolking van twaalf jaar en ouder dat maandelijks of vaker actief is als vrijwilliger in de sport is redelijk stabiel. Tussen 2012 en 2020 is het aandeel licht gedaald van 11 naar 9 procent en sindsdien stabiel. Niet zozeer het aantal vrijwilligers loopt terug, maar de aard van de werkzaamheden is veranderd. Tevens zijn steeds minder mensen bereid structurele taken, zoals een bestuursfunctie, op zich te nemen[9].

Vitale Sportverenigingen
Om te kunnen beoordelen hoe sportverenigingen ervoor staan is de mate van vitaliteit een goede indicatie. Vitale sportverenigingen zijn goed in staat hun sportaanbod te organiseren (organisatiekrachtig) en breed maatschappelijk georiënteerd. Om vitaliteit te meten maakt het Mulier Instituut gebruik van een vitaliteitsindex, waarbij zij verenigingen onderscheidt op basis van hun score op de dimensies organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie.

De gevolgen van roerige tijden, zoals de coronacrisis, de energiecrisis en maatschappelijke ontwikkelingen, zijn ook zichtbaar in de vitaliteit van sportverenigingen in de afgelopen vijf jaar. Het aandeel kwetsbare verenigingen is toegenomen van 21% in 2018 naar 30% in 2023. Het aandeel vitale verenigingen is sinds de coronacrisis toegenomen en op vergelijkbaar niveau met 2018. Dit maakt dat een verdere tweedeling in de vitaliteit van sportverenigingen zichtbaar is: met meer verenigingen gaat het goed of beter, maar tegelijkertijd zijn meer verenigingen kwetsbaar. Met name de situatie van binnensportverenigingen en kleine verenigingen is zorgelijk, gezien de toename van het aandeel kwetsbare verenigingen in deze groepen. Bij de buitensportverenigingen is het aandeel vitale verenigingen juist toegenomen. Verenigingen waar de organisatie in de basis goed draait, zitten in een positieve spiraal; nieuwe bestuursleden kunnen makkelijker instappen en er is meer ruimte om met (andere) uitdagingen om te gaan en 'proactief' in te springen op maatschappelijke trends. Echter, bij verenigingen waar de basis minder stevig is, bijvoorbeeld door een onderbezet bestuur, blijven zaken vaker liggen en kost het veel meer tijd en (deels negatieve) energie van de zittende bestuurders. Zij ervaren op meer onderwerpen (grotere) problemen dan de andere verenigingen. Dit draagt eraan bij dat de ongelijkheden tussen sportverenigingen toenemen[10].

Regeldruk
Van sportverenigingen wordt bovendien meer verwacht dan enkel het aanbieden van sport. Vanuit politiek en maatschappij worden steeds meer eisen gesteld aan de sportvereniging, wat ertoe leidt dat sportverenigingen meer regeldruk ervaren op diverse vraagstukken vanuit diverse departementen. Zo hebben zij te maken met aanvullende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en het verplichten van stikstofberekeningen bij (sport)evenementen. Daarnaast vraagt de maatschappij om in te spelen op diverse vraagstukken

[8] RIVM/CBS (2023) https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks
[9] Kalmthout, van J., (2022), Vrijwilligerswerk in de sport 2012-2020, Mulier Instituut
[10] Hoogendam, A. et al., (2024). Werken aan het Fundament, Monitoring Sportakkoord II, Mulier Instituut

zoals diversiteit en inclusie of sociaal veilige sport. De traditionele sportvereniging komt hiermee onder druk te staan. De vraag is: kunnen sportverenigingen ook in de toekomst voldoen aan de maatschappelijke eisen en daar tegelijkertijd een positieve bijdrage aan leveren?

Sportaccommodaties en verduurzaming
Daarnaast blijkt uit de analyse dat onderhoud en verduurzaming van sportaccommodaties een belangrijke opgave is voor verenigingen. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat van de circa 26.000 sportverenigingen naar schatting 40 procent verantwoordelijk is voor (een deel van) de accommodaties, zoals onderhoud, bouw of verduurzaming[11]. Een groot deel van de sportaccommodaties in Nederland (60%) is gebouwd tussen 1970 en 1990 en is aan vervanging toe. Aangezien veel verenigingen nog de nasleep van een hoge energierekening van vorig jaar aan het verwerken zijn, ontbreekt de financiële buffer om in de toekomst te investeren. Alles bij elkaar staat een deel van de sportverenigingen voor een financiële uitdaging om de nodige investeringen te doen voor zowel onderhoud als verduurzaming.

Wat is het huidige beleid?

Het doel van het Nationaal Sportakkoord II (SAII) is om zoveel mogelijk sportverenigingen vitaal en daarmee toekomstbestendig te maken zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk, veilig en bereikbaar blijft. Voorwaarde is wel dat sportverenigingen zich aanpassen aan de vraag van de moderne sporter. Dat betekent dat lidmaatschappen flexibel moeten zijn en de kwaliteit van het sportaanbod goed is.

Binnen het Sportakkoord heeft het kabinet tot en met 2026 afspraken gemaakt met NOC*NSF, Platform Ondernemende Sport (POS) en Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) om verenigingen hierbij zo goed mogelijk te ondersteunen. Om verenigingen vitaal en toekomstbestendig te maken, is het niet alleen belangrijk om sportverenigingen zelf te ondersteunen, maar ook om de ondersteuningsstructuur rondom de vereniging verder te versterken. Hiervoor worden de volgende activiteiten uitgevoerd[12].

- **Club(kader)ondersteuning voor alle sportverenigingen en microbudgetten**

Via het Sportakkoord zijn drie vormen van directe financiële club(kader)ondersteuning beschikbaar:

1. Er is clubondersteuning beschikbaar gericht op de ontwikkeling van de (organisatie van de) gehele sportclub, zoals 'procesbegeleiding' of bestuurscoaching'. Door een lokale clubondersteuner of (wanneer gewenst) een externe professional uit het openbare netwerk wordt op basis van de hulpvraag van de club een intake gedaan. Deze hulpvraag kan op allerlei thema's liggen, bijvoorbeeld het vergroten van diversiteit en inclusie binnen de club, het verbeteren van een sociaal veilig klimaat of ruimte voor sport en bewegen. Na de intake kan de ondersteuningsaanvraag worden gedaan via een online portal dat beheerd wordt door NOC*NSF. Hier is tot en met 2026 in totaal € 2,5 miljoen voor beschikbaar gesteld. In totaal zijn hiermee 1.842 clubs ondersteund.
2. Daarnaast is er clubkaderondersteuning beschikbaar om de kwaliteit van individuele bestuurders, trainers, coaches en instructeurs te vergroten, bijvoorbeeld door het afnemen van sportspecifieke en sportgenerieke opleidingsmodules. Te denken valt aan een opleiding tot korfbaltrainer of een module voor trainers en coaches om pedagogische en didactische vaardigheden aan te leren. Na een intake kan de ondersteuning via het portal van NOC*NSF worden aangevraagd. Voor clubkaderondersteuning is in totaal ook € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld tot en met 2026. In totaal zijn hiermee 3.197 clubs ondersteund.
3. Tot slot kunnen verenigingen ook kleine microbudgetten van maximaal € 1.000 per club aanvragen om op een bepaald thema zelf een concrete verbeterslag te realiseren. In totaal is hiervoor tot en met 2026 jaarlijks € 1,25 miljoen voor beschikbaar gesteld, waarvan

[11] Ruikes, D. & Schadenberg, B. (2024). Jaarrapport ruimte voor sport en bewegen. Mulier Instituut
[12] In de brief van 5 februari 2024 is het uitgebreide werkplan van het Sportakkoord naar uw Kamer gestuurd en met de brief van 28 juni jongstleden is uw Kamer over de voortgang geïnformeerd.

€ 250.000 is gelabeld om in te zetten op het thema sociaal veilige sport, € 250.000 voor het thema inclusie en diversiteit en € 750.000 op een zelf te bepalen thema, afhankelijk van de behoefte die een club zelf heeft. Eén moment per jaar zal een collectief aanvraagmoment plaatsvinden, waarbij verenigingen bij het online portal via NOC*NSF kunnen aanvragen. Na beoordeling van de aanvragen keert NOC*NSF de microbudgetten op één collectief moment toe. In totaal is tot en met 2026 € 5 miljoen beschikbaar voor microbudgetten, waarmee 5.000 clubs ondersteund kunnen worden.

- **Versterken lokale infrastructuur rondom de sportvereniging**

In het SAII is afgesproken dat sportbonden, brancheorganisaties, gemeenten en uitvoeringsorganisaties gezamenlijk toewerken naar een landelijk dekkend netwerk van minimaal 100 sport- en beweegloketten. Bij deze loketten kunnen sportverenigingen terecht met hun hulpvraag en kunnen zij passende ondersteuning aanvragen. Bijvoorbeeld bij vragen over accommodaties, verduurzaming of regelgeving of vragen rondom integriteit en vrijwilligersbeleid. Achter dat loket werken allerlei clubondersteuners (lokale clubondersteuners, medewerkers van bonden, landelijke initiatieven) met elkaar samen. Bonden en brancheorganisaties onderschrijven de insteek van één lokaal loket en voelen zich mede-eigenaar hiervan, leveren de relevante informatie aan en verwijzen door naar het lokale loket voor generieke ondersteuning. Uitvoeringsorganisaties kennen het beschikbare ondersteuningsaanbod, zijn getraind om de vraag van clubs te herkennen, werken goed samen met zowel de gemeente als verenigingen en werken mee aan de inrichting van één lokaal sport- en beweegloket. Via NOC*NSF zijn adviseurs lokale sport aangesteld die de vorming van de sport- en beweegloketten stimuleren. Voor de totstandkoming van de sport- en beweegloketten kan bovendien gebruik worden gemaakt van begeleidingstrajecten, waarvoor ik tot en met 2026 totaal ruim € 1 miljoen ter beschikking stel via NOC*NSF. Op dit moment zijn er twaalf officiële sport- en beweegloketten en 21 loketten in oprichting[13].

Daarnaast worden lokale sportplatforms opgericht; lokale samenwerkingsverbanden die een belangrijke schakel vormen in een toekomstbestendige sportsector en van belang zijn om sportverenigingen lokaal beter te positioneren. Ze zorgen voor betere vertegenwoordiging richting gemeenten en andere partijen en stimuleren onderlinge samenwerking tussen clubs op lokaal niveau. Ook hier stimuleert de adviseur lokale sport de vorming van een lokaal sportplatform per gemeente. Voor de vorming van deze sportplatforms kunnen ook begeleidingstrajecten worden aangevraagd, waarvoor ik tot en met 2026 via NOC*NSF in totaal € 120.000 ter beschikking stel. Op dit moment zijn 132 sportplatforms actief.

Via de buurtsportcoachregeling zetten 158 gemeenten in totaal 227 fte (399 personen) aan clubontwikkelaars in om clubs te ondersteunen[14]. Dit zijn clubkadercoaches, verenigingsmanagers en sportparkmanagers.

- **Versterking van sportbonden**

Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 is er in totaal € 12 miljoen beschikbaar gesteld om de uitvoeringskracht bij sportbonden te vergroten. Zo zijn zij beter toegerust om de bij hen aangesloten verenigingen optimaal te ondersteunen in hun professionaliseringsslag. Zij zetten hun medewerkers in om met verenigingen aan de slag te gaan met:

1. Het maken en uitvoeren van een sportspecifieke lokale/regionale strategie op basis van de kaders van Sportakkoord II en de eigen ambities om sportclubs in staat te stellen om te participeren in het lokale sportakkoord.
2. Vernieuwend sportaanbod. Om meer jongeren tussen de 13 en 18 jaar te behouden, werken sportbonden aan het aanpassen van spelvormen en het implementeren van vernieuwend sportaanbod bij verenigingen zodat het aanbod beter aansluit bij de behoefte van de doelgroep, denk bijvoorbeeld aan het opzetten van flexibele

[13] Hoogendam, A., Rappange, D., Baggen, W., Pulles, I. & Kools, M. (2024). Fundament versterkt. Monitor Sportakkoord II: Perspectief vanuit sportbonden en adviseurs lokale sport

[14] Gómez Berns, A. e.a. (2024), Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023, Mulier Instituut

competities.
3. Het verhogen van de kwaliteit van trainers en coaches, bijvoorbeeld door de pedagogische visie te implementeren binnen hun basisopleidingen.
4. Sociale veiligheid en integriteit. Voor de jaren 2024 en 2025 is er in totaal € 3 miljoen beschikbaar om sportbonden als collectief in staat te stellen om structureel en planmatig te werken aan sociale veiligheid en integriteit richting de achterban van leden, sportclubs, topsport en de eigen werkorganisatie.

Themaspecifieke ondersteuning van verenigingen

- ***Implementatie basiskwalificatie sociale veiligheid en kwaliteit***

In het SAII is afgesproken dat de kwaliteit van sportkader wordt verhoogd in alle takken van sport in alle gemeenten. In aanvulling op de eerste drie basiseisen sociaal veilige sport, is een minimale basiskwalificatie voor trainers, coaches en instructeurs toegevoegd op het gebied van pedagogische en didactische vaardigheden. Deze 'basisnorm' is in 2023 vastgesteld en bestaat uit de volgende vier basiseisen: (1) de verenigingsbrede gedragscode, (2) de vertrouwenscontactpersoon bij de vereniging (VCP), (3) de verklaring omtrent het Gedrag (VOG) en (4) vakkundig geschoolde trainers-coaches. Het streven is dat alle verenigingen voldoen aan de genoemde vier basiseisen.

Vanuit de hierboven beschreven ondersteuningsstructuren zijn er diverse vormen van ondersteuning beschikbaar om verenigingen te helpen om uitvoering te geven aan deze vier basiseisen. Verenigingen kunnen bijvoorbeeld begeleidingstrajecten aanvragen. Daarnaast kunnen ze workshops of e-learnings aanvragen om pedagogische en didactische vaardigheden aan te leren aan hun trainers, coaches en instructeurs. Tevens worden vertrouwenscontactpersonen opgeleid. Gemeenten faciliteren via de brede SPUK-regeling (specifieke uitkering), de inzet van clubkadercoaches om trainers te begeleiden. Eind 2023 werden 145 fte aan clubkadercoaches (278 personen) ingezet verspreid over 106 gemeenten[15]. Ook sportbonden worden ondersteund om uitvoering te geven aan deze basiseisen, bijvoorbeeld bij het implementeren van opleidingsmateriaal op het gebied van pedagogische en didactische vaardigheden en door het aanstellen en inzetten van integriteitsmanagers. Tot slot wordt gewerkt aan het registreren van trainers en coaches die een opleiding hebben gevolgd of hebben deelgenomen aan workshops waar pedagogische en didactische vaardigheden worden aangeleerd.

- ***Ondersteuning bij verduurzaming***

Om sportverenigingen te helpen om verduurzamingsmaatregelingen te nemen, krijgen eigenaren van sportaccommodaties ondersteuning. Hierbij stelt een energiecoach een adviesrapport op over mogelijke verduurzaming en biedt vervolgens ondersteuning bij de implementatie van deze maatregelen. In de periode van 2018 tot en met 2022 zijn hierin de eerste stappen gezet door NOC*NSF. Sinds augustus 2022 heeft het Ministerie van VWS de regie hiervan overgenomen en zijn er circa 4.000 ontzorgingstrajecten gestart. In totaal hebben sinds 2018 al bijna 5.000 van de 7.500 sportverenigingen die geheel of gedeeltelijk eigenaar zijn van hun sportaccommodatie, een advies ontvangen van een energiecoach.

Daarnaast zijn er verschillende landelijke ondersteuningsregelingen om gemeenten en amateurclubs financieel op weg te helpen bij verduurzaming, bijvoorbeeld de subsidieregeling bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) en de Specifieke Uitkering Stimulering Sport.

Hoe verder?

Met het Sportakkoord is reeds een meerjarige samenhangende strategie gestart en wordt hard gewerkt om sportverenigingen zo goed mogelijk te ondersteunen om in te kunnen spelen op de genoemde maatschappelijke trends. Ik vind het belangrijk om de meerjarige strategie van het Sportakkoord voort te zetten en de evaluatie van het Sportakkoord en de lokale sportakkoorden te benutten.

[15] Gómez Berns, A. e.a. (2024), Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023, Mulier Instituut

Daarnaast wil ik op korte termijn op basis van de uitkomst van de analyse sportverenigingen, met betrokken partijen in gesprek om te kijken welke focus aangebracht kan worden in de gemaakte afspraken. Op bepaalde onderwerpen kan worden versneld en activiteiten die minder goed blijken te werken kunnen worden stopgezet. Op de volgende onderwerpen wil ik stappen zetten.

- *Clubondersteuning*

De toegankelijkheid en vindbaarheid van de sport- en beweegloketten is nog onvoldoende voor sportverenigingen en de lokale ondersteuning richting sportverenigingen is nog steeds te versnipperd. Om die reden wil ik de evaluatie van het Sportakkoord op dit punt niet afwachten, maar heb ik met strategische partners afgesproken om de clubondersteuning lokaal beter te organiseren, bij voorkeur meer vraaggestuurd en regionaal georganiseerd.

Sportverenigingen hebben in de eerste periode van het Sportakkoord massaal ondersteuningsbudget aangevraagd, afgestemd op de eigen behoefte. Dat maakt dat het beschikbare budget voor club(kader)ondersteuning is uitgeput voor de resterende periode. Op korte termijn zullen daarom ook de microbudgetten ter beschikking worden gesteld om clubs te kunnen blijven ondersteunen. Op basis van de effectiviteit van de verleende financiële ondersteuning wil ik een reallocatie aanbrengen en het beschikbare ondersteuningsbudget ophogen, zodat sportverenigingen ook in de resterende looptijd ondersteund kunnen worden. Dit zal ik samen met de strategische partners nader uitwerken.

- *Vermindering van regeldruk sportverenigingen*

Het terugdringen van regeldruk binnen de sport is een belangrijk aandachtspunt voor verenigingen. De sportsector heeft zelf geen wettelijk kader. Toch heeft de sector te maken met regeldruk die voortkomt uit wet -en regelgeving op andere beleidsterreinen. Het kabinet vindt het belangrijk dat de regeldruk door wettelijke verplichtingen werkbaar blijft voor vrijwilligersorganisaties, waaronder sportverenigingen. De Staatssecretaris van Langdurige en Maatschappelijke Zorg (LMZ) heeft samen met de Staatssecretaris Rechtsbescherming, Minister van Financiën en Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst een concrete aanpak uitgewerkt omtrent regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen. Deze aanpak is op 28 november naar uw Kamer gestuurd (Kamerbrief regeldruk bij vrijwillige organisaties en filantropische instellingen). Hiermee wordt invulling gegeven aan uw verzoek om deze voor het wetgevingsoverleg Sport en Bewegen op 2 december a.s. naar de Kamer te sturen. In deze aanpak staan de volgende drie actielijnen centraal, die ook van toepassing zijn op sportverenigingen. Het gaat - zoals in de brief is opgenomen - om het voorkomen van nieuwe regeldruk, het verminderen van de huidige regeldruk en het ondersteunen van maatschappelijke partners. Komende periode ga ik samen met de sector aan de slag om deze actiepunten uit te werken voor sportverenigingen. Hierbij is het belangrijk te benadrukken dat het terugdringen van regeldruk een langdurig proces is dat blijvende inzet vereist van alle betrokken partijen.

- *Onderhoud en verduurzaming sportaccommodaties*

In 2025 is er € 74 miljoen beschikbaar voor de Subsidieregeling Bouw en onderhoud en sportaccommodaties (BOSA). Ongeveer een derde van de BOSA-middelen wordt op dit moment toegekend aan duurzaamheidsmaatregelen van sportverenigingen. Dat gaat op een budget van € 74 miljoen om een bedrag van ongeveer € 25 miljoen aan subsidie voor verduurzaming per jaar. Zoals aangegeven in de Toelichting bij de Nota van wijziging op de Ontwerpbegroting van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het jaar 2025 wordt de BOSA vanaf 2026 gekort met € 28 miljoen. Voor de jaren 2028 en 2029 is een verder oplopende korting ingeboekt op de BOSA-regeling tot € 53 miljoen. Dat hebben we gedaan om zware bezuinigingsreeksen in 2028 en 2029 op andere subsidies te voorkomen.

Om deze korting op de BOSA deels op te vangen wordt vanaf 2025 de Subsidieregeling voor Verduurzaming van Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA), die uitgevoerd wordt door de Rijksdienst

voor Ondernemend Nederland, ook opengesteld voor sportverenigingen[16]. Middels een wijzigingsregeling van de DUMAVA kunnen ook sportaccommodaties in eigendom van een amateursportorganisatie gebruik maken van de regeling voor investeringen in verduurzaming. Voor sportaccommodaties in eigendom van gemeenten stond de regeling al open. Deze wijzigingsregeling gaat dit jaar nog in internetconsultatie. Ik zal in aanloop naar openstelling van de DUMAVA in 2025 met de sportsector in gesprek gaan over de aanvraagprocedure en de inhoud van de regeling zelf. Om de DUMAVA beter aan te laten sluiten bij de behoeften van verenigingen is ook de maatregelenlijst van de DUMAVA aangepast.

Het ontzorgingsprogramma om sportverenigingen te helpen met verduurzamingsvraagstukken wordt gecontinueerd met middelen uit het Klimaatfonds, waarmee circa € 4 miljoen per jaar beschikbaar is tot en met 2030. Vanaf 2025 zal in lijn met het advies van het Nationaal Klimaat Platform (NKP) een kwaliteitskader voor adviesrapporten worden gehanteerd. Het advies om een landelijk platform voor adviseurs te ontwikkelen wordt verder uitgewerkt in de Routekaart Verduurzaming Sport.

De afgelopen tijd heb ik in nauwe samenwerking met het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) verkend hoe invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen uit het optiedocument *'Amateursport fit voor de toekomst'* van het NKP dat op 14 juni 2024 is aangeboden aan de toenmalige ministers van VWS, Klimaat en Energie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het NKP heeft in haar rapportage drie richtingen gegeven voor de versnelling van de verduurzaming van amateursportclubs, namelijk ontzorging, gebiedsgerichte aanpak en financiering. Voor een uitgebreide toelichting op de opvolging van het NKP-advies verwijs ik u naar bijlage 15 van de najaarsbrief Sport en Bewegen.

Tenslotte

Kortom, we zien dat er meer wordt verwacht van verenigingen en dat de rol en positie van sportverenigingen als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen is veranderd. Verenigingen moeten zich aanpassen en voor een deel van de verenigingen is dit moeilijk. Op basis van de afspraken in het Sportakkoord II is er veel in gang gezet om verenigingen te ondersteunen. Dit behoeft op een aantal punten meer focus, versnelling of bijsturing. Op basis van de uitkomsten van de analyse sportverenigingen ga ik met de betrokken partners in gesprek om op korte termijn:

- de clubondersteuning via de sport- en beweegloketten beter te organiseren en te versnellen; meer vraaggestuurd en regionaal georganiseerd;
- op basis van een analyse financiële middelen realloceren om tegemoet te komen aan de grote vraag naar club(kader)ondersteuning via services;
- de microbudgetten voor verenigingen ter beschikking te stellen aan de clubs die hier het meest behoefte aan hebben;
- de drie actielijnen uit de aanpak regeldruk doorvertalen naar sportverenigingen en verkennen op welke wijze verenigingen hierbij praktisch ondersteund kunnen worden;
- sportaanbieders duidelijkheid te geven over de mogelijke verruiming en aanvraagprocedure van de DUMAVA en zo de gevolgen van de korting op de BOSA te mitigeren;
- de ontzorgingstrajecten voor verduurzamingsvraagstukken te continueren, en
- in nauwe samenwerking met het Ministerie VRO en Ministerie KGG het advies van het NKP verder uit te werken om de verduurzaming van amateursportclubs te realiseren.

De zojuist genoemde acties zie ik als een eerste invulling om te komen tot een gedegen strategie waar de motie van het lid Mohandis c.s.[17] om vraagt. Komende periode breid ik deze strategie verder uit. Op middellange termijn ga ik aan de slag om een beleidsevaluatie uit te voeren die input gaat opleveren voor nieuw beleid na 2026. Eind 2025 verwacht ik de resultaten hiervan op de volgende onderdelen:

[16] https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava
[17] Kamerstukken II 2023/24, 36 410 XVI, nr. 115.

- De inzet van de gemeenten op verenigingsondersteuning via de Brede SPUK-regeling.
- De evaluatie van het Sportakkoord II. Hierbij zal ik ook verkennen of wetgeving tot de mogelijkheden behoort, conform de motie van de Kamerleden Van den Brink en Heerema[18];
- De borging van de (lokale) infrastructuur en clubondersteuning vanaf 2027.

[18] Kamerstukken II 2022/23, 30 234, nr. 373.